СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 266. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, п'ятниця, 14-го листопада 1947 — No. 266. JERSEY CITY and NEW YORK, Friday, November 14, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ СТУДІЮЄ НОВУ КОНТРОЛЮ ЦІН І ПАЙКУВАННЯ

Вашингтон, 12 листопада. — У понеділок 17 листопада, в год. 1:30 сполудня президент Труман явиться особисто з посланням перед надзвичайною сесією конгресу, а в ньому предявить пляни уряду в двох точках: Одна, це рятунок Західній Европі; друга, це боротьба з інфлацією внутрі Злучених Держав. Перед виголошенням послання президент відбуває конференції з провідними одиницями з усіх ділянок прилюдного життя, щоб вислухати їх думки. Між ін. він відбув конференцію з головою Конгресу Індустріяльних Організацій Филипом Мореєм, який після розмови з президентом вислав до всіх конгресменів листи з домаганням відновити воєнний плян контролі цін і пайкування харчів. З якими плянами для стримання інфлації вийде президент, ніхто з його оточення не знає, одначе найближчі його дорадники висловлюють переконання, що президент предявить якусь контролю над приділом найважніших матеріялів і над експортом й імпортом.

ВИКІНЧУЮТЬ ПЛЯН ОСТОРОГИ ПРОТИ НАПАДУ З ПОВІТРЯ

Вашинґтон. — Секретар оборони Джеймс Форестал виявив, що він викінчує плян осторогу цілої країни проти нападу з повітря. Це потрібне на те, щоб недопустити до подібного нещастя, яке сталося минулої війни в Перл Гарбор. Під час пресової конференції Форестал заявив, що не лише пороблено всякі зусилля для такої остороги з моря, але теж і з суші. Це замотана справа й тому вимагає докладного розгляду. Так само плян промислової мобілізації вже майже на викінченні, а студії над переміною Краєвої Ґвардії на Федеральну йдуть дальше. Цю останню справу секретар оборони не [illegible] без вислухання думок стейтових губернаторів.

РАКЕТОВІ ЛІТАКИ СТРІЛЯЮТЬ НА МАНЕВРАХ

Ошенсайд, Каліфорнія. — Коло незамешкалих островів Сан Клементе і Сан Николас вилетіли з надповітряною швидкістю піднебні літаки воєнної фльоти марки „скайрайдер", а з літаків посипалися ракетові стрільна. Є це новість, яку ввела команда фльоти на маневрах, що саме розпочалися з метою приготовитися до оборони Західнього побережжя перед нападом з повітря. Літаки вилетіли з літаконосців. Кажуть, що вони можуть везти атомові бомби через піднебні простори. Є це один із найновіших засобів оборони, придуманих командою маринарки. Вправам приглядалося 500 людей з військової колегії і члени генерального штабу.

ЗА ПОВНИЙ ЗАХИСТ ДЛЯ ВТІКАЧІВ З СОВЄТІВ

Ню Йорк. Комітет Оборони Біженців оприлюднив комунікат з домаганням підтримки для пляну департаменту стейту, щоб переміщеним особам, які походять з Совєтів, дати повний захист в Америці. Треба лише виділити воєнних злочинців, а решту всіх привезти сюди. Комітет твердить, що на цих біженцях з Совєтів поповнюється нечувані масові злочини за те лише, що вони не хочуть вертатися до „Совєтської Батьківщини". Апель в цій справі підписаний такими людьми, як: ген. майор Дейвид П. Баровс, бувший амбасадор до Совєтів Вилйем Буліт, Клер Бут Лус, Роджер Н. Балдвин, Доглес Фербенкс, Дейвид Дубінскі, Норман Тамес, Метю Вол і ін.

ГЕНЕРАЛ СПЕКУЛЮВАВ ДЕРЖАВНИМИ БОНДАМИ

Вашинґтон. — На переслуханні перед Підкомісією Воєнних Слідств заявив генерал майор Бенет М. Мейерс, що як він був в активній службі під час війни, він заробив на продажу державних бондів $90,000, спекулюючи ними так, як спекулюється іншими цінними паперами на біржі. Тому, що він не мав грошей, він звернувся за позичкою у висоті $250,000 до підприємця будови літаків Гаверда Гюза, дав завдаток на бонди вартости $4,000,000 і продав їх з зиском перед тим, заки ще за них заплатив повну суму („купив на марджін"). Він покликується на бувшого секретаря скарбу Генрія Моргентава в цій справі, одначе Моргентав твердить, що ген. Мейерс „бреше". Мейерс під час війни був головою комісії ,яка затверджувала фонди на будову літаків для Гюза, отже така позичка виглядає на підкупство збоку Гюза. Під час допитів виявилося, що Гюз хотів дати $150,000 на добродійні цілі, коли нюйорський комісар дозволів перепустить його фільму „Ді Автло" на висвітлювання. В цій справі почав доходження нюйорський окружний прокуратор Франк С. Гоґан.

МАДЯРСЬКИЙ ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ДІЯЧ В АМЕРИЦІ

Ню Йорк. — Золтан Пфайфер, протибольшевицький діяч на Угорщині заки ще Совєтська Росія заволоділа над цим краєм, приїхав літаком з Европи на майдан Ля Ґвардія разом з своєю родиною.

Створено Репрезентаційний Комітет Українців Аргентини, Парагваю і Уругваю

Буенос Айрес, Аргентина, 3. листопада. — З ініціятиви окремого Конгресового Комітету, створеного з представників „Просвіти", „Відродження" та Допомогового Комітету, в столиці Аргентини, в Буенос Айрес, відбувся в днях від 31-го жовтня до 2-го листопада Конгрес Українців Аргентини, Парагваю і Уругваю. В Конгресі взяли участь понад 300 представників українських громад, товариств та організацій, як теж поодинокі видатніші громадяни. У висліді Конгресу створено Репрезентативний Комітет Українців Аргентини, Парагваю і Уругваю та вибрано його Екзекутиву, з відомим меценатом місцевого громадського життя, Володимиром Савичом на чолі. На цьому ж Конгресі, вибрано двох делегатів на Українську Пан-Американську Конференцію в Ню Йорку, в особах пп. Івана Грегоращука та інж. Омеляна Песцьоровського.

ВИЇХАЛИ ДО ЕВРОПИ ПОМАГАТИ УКРАЇНСЬКИМ СКИТАЛЬНИКАМ

Ню Йорк. — В середу пополудні відїхали з Ню Йорку до Англії кораблем „Квин Мері" представники Канадійсько-Українського Допомогового Фонду, п-нна Анна Храплива та п. Антін Яремович, для дальшого ведення допомогової та переселенчої акції серед українських скитальників у британській зоні в Німеччині. Вони прибудуть спершу до Центрального Українського Допомогового Бюра в Лондоні, яке веде директор Богдан Панчук, а звідтам відідуть до британської зони в Німеччині. Ці представники вели цю роботу давніше, в Лондоні й на европейськім континенті, вернули у вересні до Канади і здали звіт зі своєї акції Канадійсько-Українському Допомоговому Фондові. Тепер думають залишитись в Европі один рік та працювати головно в британській зоні, будучи водночас у тісній співпраці з адв. Романом Смуком у Франкфурті над Меном, представником Зл. Українсько-Американського Допомогового Комітету. Вони цього переконання, що в справі українських скитальників треба поставити переселенчу справу на першому місці, бо скитальники дуже знищені фізично й духово через брак відповідних харчів і таборове життя. Їх треба доконче якнайскорше забрати з таборів і переселити до різних країн, впливаючи на їхні уряди, щоби дали на це згоду. Водночас треба доконче давати допомогу старим, калікам, хворим, а зокрема дітям, бо вони дуже підупали на здоровлю, а сухоти пошираються між ними в застрашаючий спосіб.

„ДЕМІНФОРМ" ДЛЯ ПРОТИДІЛАННЯ „КОМІНФОРМОВІ"

Вашингтон, 12. листопада. — Американська Федерація Праці згодилася підтримувати плян покликання до життя Демократичної Інформації з спеціяльним бюром, яке у протиставленні до Комуністичної Інформації („Комінформу") хочуть назвати „Демінформом". Цю справу обговорено на важливій сесії міжнародного комітету робітничих відносин Американської Федерації Праці, під час якої обговорено більші проблеми, звязані з міжнародним положенням. Обговорено подрібно як перевести атаку проти світового комунізму і його впливів на всіх робітничих фронтах, все одно, чи це буде в Европі, Середньому Сході, в Латинській Америці чи деінде. Комітет, який стоїть під головством Метю Воля, рішив прослідити практичні способи складення Демінформу.

Масові арешти українців в Чехословаччині

Прага, Чехословаччина, 7. листопада. (Повітряною поштою до „Свободи"). — І. К. **— В Чехословаччині повторюється сьогодні те саме пекло, що його переживає кожна країна під час большевицької революції. Комуністи, скріплені всіляким людським шумовинням та професійними грабіжниками і злодіями, влаштовують справжні погроми населення. Тюрми переповнені людьми, а населення масово втікає до західних зон Німеччини. Дня 25-го жовтня розїхалися з Праги на автомашинах в усі сторони країни так звані „летючі відділи" чеської політичної поліції та почали масові арешти українців, старих імігрантів і навіть чеських громадян української національности. У всіх переводиться основні труси та забирається все, головно написане і надруковане по-українськи. Між заарештованими є багато чеських громадян, українців з Карпатської України, що служили в чеській армії закордоном і воювали по стороні союзників проти німців та брали участь в боях біля Дюнкерк, в Африці, в Італії та на інших фронтах. Заарештовано також багато волинських чехів, яким на весні цього року надано чеське громадянство і які на підставі окремого договору з СССР вернулися до Чехії. Тут вони були сіллю в оці місцевих комуністичних верховодів, бо оповідали про всі страхіття, що їх їм доводилось зазнати і бачити в совєтській Україні. На протести та інтервенції рідних, урядники чеської тайної поліції відповідають, що заарештованих будуть держати аж доки не буде „зліквідована бандерівська загроза в ЧСР". Заарештованих українців переслухують та ведуть доходження з ними урядники совєтського посольства в Празі.**

СПРАВА ЧЛЕНСТВА СОВЄТСЬКОЇ УКРАЇНИ В РАДІ БЕЗПЕКИ

Індія формально і зі застереженнями відкликає свою кандидатуру.

Лейк Соксес, Н. Й., 12. листопада. — Індійський представник сьогодні формально відкликав кандидатуру Індії на третього виборного члена Ради Безпеки О.Д., роблячи рівночасно застереження, що це цілком ще не означає згоди Індії на те, щоб азійські країни не мали свого представника в Раді. Після формальної резиґнації Індії, Совєтська Україна залишилася ще єдиним кандидатом. Індія зрезиґнувала, мотивуючи це бажанням переломити „мертву точку", яка була повстала в Генеральній Асамблеї після неуступчивости західних союзників в неґативному відношенні до кандидатури Совєтської України та неуступчивости совєтського блоку до кандидатури Індії. Завтра має відбутися голосування над кандидатурою Совєтської України, яка могла б стати членом Ради Безпеки тільки у випадку, якщо дістане більшість двох третіх позитивних голосів.

УКРАЇНА — „НЕАВТОНОМНА СОВЄТСЬКА СУБ-РЕСПУБЛИКА"

Ню Йорк, 13. листопада. — „Ню Йорк Геральд Трибюн" друкує сьогодні листа Дж. Ватсона в справі американського неґативного становища щодо прийняття в члени О.Д. совєтських сателітів Болгарії, Румунії, Мадярщини і Альбанії, що у висліді викликало неґативне становище Совєтського Союзу до подань Ірляндії, Портуґалії, Трансйорданії, Італії та Фінляндії, що їх піддержують західні союзники. Автор вважає, що замість ставитись неґативно до цих совєтських сателітів, але бодай формально суверенних держав, Америка повинна направити „фатальну помилку Рузвелта", який погодився на членство совєтської України і Білорусі в ООД, та домогтись виключення з міжнародної організації цих „неавтономних навіть совєтських суб-республик".

ПОЛІТИЧНИЙ КОМІТЕТ О.Д. УХВАЛИВ РЕКОМЕНДАЦІЮ ПРОТИ ГЕН. ФРАНКА

Лейк Соксес, Н. Й., 12. листопада. — Політичний Комітет Генеральної Асамблеї О.Д. прийняв сьогодні більшістю 28 голосів проти 6 та при 20 здержаних резолюцію, в якій рекомендується Генеральній Асамблеї О.Д. потвердити щераз свою резолюцію з попередньої сесії, в якій засуджується режім ген. Франка в Еспанії, відкликається з Мадриду всіх голов дипломатичних місій держав-членів О.Д. та рекомендується Раді Безпеки поступати проти Еспанії „згідно з чартером О.Д." негайно, як „того вимагало б положення в Еспанії". З огляду на цей останній параґрф Злучені Держави Америки здержались від голосування.

ГЕН. ДЕ ҐОЛЬ ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКУ ЗАГРОЗУ

ПРОПОНУЄ ТІСНИЙ СОЮЗ МІЖ ФРАНЦІЄЮ, З.Д.А. І БРИТАНІЄЮ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ

Париж, 12 листопада. Герой французької визвольної боротьби проти націстів, бувший президент Франції і сьогодні керівник протикомуністичного Обєднання Французького Народу, ген. де Ґоль, заявив сьогодні на пресовій конференції, що він вважає большевицький Совєтський Союз найбільшою загрозою для світу в історії, більшу від гітлерівської Німеччини. Тому, що Франція насамперед загрожена большевизмом, де Ґоль вважає, що вона повинна перебрати оборонну ініціятиву та заключити тісний союз зі Злученими Державами Америки і Британією, до якого повинні б долучитися теж інші країни. Ген. де Ґоль вперше подрібно критикував політику західних союзників під час війни, що всілякими уступками дозволили Сталінові створити нову загрозу для світу. В дальшому ген. де Ґоль накреслив внутрішньополітичну програму своєї партії, ствердив її швидкий ріст та висловив побажання, щоби й інші народи обєднались для оборони перед найбільшою загрозою, яка будьколи для світу та його культури і цивілізації існувала, именно, большевицькою.

КОМУНІСТИЧНИЙ БАНДИТИЗМ У ФРАНЦІЇ

Париж, 12 листопада. Комуністична партія у Франції, програвши в недавних міських виборах, почала застосовувати акти терору і бандитизму проти своїх противників. Сьогодні комуністи напали на приміщення міської ради в місті Марсей, здемолювали його, а посадника міста з партії де Ґоля важко побили. При цьому дійшло до комуністичних безпорядків, насильств і терору в цілому місті. Одна особа була вбита і багато поранених. Комуністи почали підготовку до генерального страйку. Поліція перевела численні арештування.

ЗАГРОЗА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ в ІТАЛІЇ

Рим, 12 листопада. Комуністичні насильства, терор і безправя в цілому ряді міст головно Північної Італії загрожують перемінити цілу країну в побоєвище братовбивчої війни. Після виступу комуністичного провідника, комінтернівця Толіяті, в Центральному Комітеті комуністичної партії, під час якого він заповів „посилення комуністичної агітації проти уряду", вчора дійшло до кривавих бандитських нападів комуністів на домівки, редакції та поодинокі особи з табору їх політичних противників в Ґенуї, Медіоляні та цілому ряді інших міст північної і центральної Італії. Комуністичні банди демолюють приміщення, підкладають вогонь, кидають бомби та допускаються бандитських нападів. В Римі сьогодні заявили, що положення в країні є „серіозне, але не алярмуюче".

РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ В ДОРОЗІ НА ВЕСІЛЛЯ БРИТАНСЬКОЇ ПРИНЦЕСИ

Банеаса, Румунія, 12 листопада. Румунський король Михайло І. виїхав сьогодні своїм власним літаком до Лондону, щоб взяти участь у весільних церемоніях британської престолонаслідниці, принцеси Єлисавети. Румунський комуністичний уряд виставив королеві звичайний пашпорт ,як кожному іншому громадянинові і один звичайний урядник міністерства внутрішніх справ підписав „суверенові" візу, яка дозволяє йому виїхати з країни та вернутися назад.

ЩЕ ОДИН СПІВРОБІТНИК МІКОЛАЙЧИКА ВТІК З ПОЛЬЩІ

Штокгольм, Швеція, 12 листопада. Сьогодні тут повідомлено, що заступник предсідника Польського Стронніцтва Людового та тісний співробітник Міколайчика, Стефан Карбоньскі, втік з Польщі і перебуває в Швеції. Карбоньскі втік з Ґдині на шведському кораблі і у висліді там переведено арештування між шведами, закидуючи їм допомогу в утечі. Сам Карбоньскі вкоротці виїде до Лондону.

РОМЕЛЬ ПОПОВНИВ САМОГУБСТВО

Мюнхен, Німеччина, 12 листопада. Місцева німецька преса публікує зізнання заарештованого недавно німецького генерала Ернста Майзеля, з яких виходило б, що відомий під час війни гітлерівський маршал Ромель не згинув в автомобілевій катастрофі, як тоді подавалося, тільки поповнив самогубство після того, як виявилося ,що він був вмішаний в невдачну спробу замаху на Гітлера в 1944 році.

АВСТРІЯ В ОБОРОНІ ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЗМОМ

Відень, 12 листопада. Австрійський міністер закордонних справ, д-р Карл Грубер, заявив сьогодні в парляменті, що австрійський уряд не підпише зі Совєтами жодного договору, що узалежнював би якнебудь австрійську економію, або що давав би місцевій комуністичній меншості будьякі виїмкові права

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

EUROPEAN RECOVERY PROGRAM (ERP)

Хто переглядає американську пресу, цей мусить завважити, що вся вона переповнена тепер кожного дня справою допомоги „видужанню Европи", як це є в англійськім наголовку статті. Це природне, бо ж для цеї справи скликається у першу чергу надзвичайну сесію конгресу, яка зачне свої наради 17 листопада. Такі сесії є великою рідкістю в американській історії й вже це одно вказує наглядно, що в конгресі радитимуть над дуже важними і пекучими справами, американського й світового значення, які не терплять проволоки і мусять бути негайно обговорені й вирішені.

Програма допомоги „видужанню Европи" є вже виготовлена і буде представлена конгресові. Те, що ми тепер читаємо, є висліди різних дослідів у цій справі, чи заходів секретаря стейту Маршала, щоб підготовити в конгресі грунт під ухвалу такого закону, який уможливив би якнайбільшу допомогу Европі, а властиво західнім демократичним, европейським країнам, щоб їх вратувати перед большевизмом. Предложена президентом конгресові програма буде, як заповідають, оперта на звіті Комісії Президента Трумана Для Допомоги Европі, якої предсідником є Аверел Гаримен, секретар торгівлі. Звіт цеї Комісії уже був проголошений в американській пресі, а в деякій навіть вцілости, щоб в такий спосіб обзнайомити з цею справою якнайширший американський загал.

Звіт виходить зі заложення, що Америка не може відмовитись від допомоги Европі вже з чисто морального зглягу, з її демократичних принципів. Далі він звязує долю американців з долею европейців і дораджує допомогти ще й задля власного інтересу, бо Америці легше буде жити, коли бодай в західній Европі вдержиться влада, оперта на праві, а не силі, та коли існуватимуть країни, де буде повна свобода, політична, релігійна та економічна, де буде пошанована гідність людини.

Звіт стверджує, що в Европі є тепер дві ідеології ,між якими конфлікт неминучий, та що мир в Европі є нічим іншим, а тільки „мілітарним примирям". Ідеологічну війну виповіли Европі й світові тоталітарні держави та їхні сателіти, каже звіт. Наразі це ще тільки „холодна війна", але тільки в такому розумінні, що не стріляють гармати і не падають бомби, бо щодо іншого, то так є, що комуністи ведуть безпощадну боротьбу, щоб запанувати над цілим світом. Щодо цього, каже звіт, це вже „гаряча війна".

Давних воєнних аліянтів уже нема, а є два табори, з яких один веде війну проти другого. В такому часі Америка мусить стояти разом зі західною Европою ,щоб таким чином довести до перемоги тих ідеалів, за які демократії боролись у двох світових війнах. Нема сумніву, що конгрес зрозуміє теперішню світову ситуацію і загрозу з боку воюючого комунізму і Кремля та ухвалить таку допомогу Европі, яка не дасть їй впасти в розпуку і опинитись під диктатурою Москви.

Як виглядає наша допомогова акція?

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет потребує щонайменше 250,000 долярів, щоб могти виконати перебрані договором з ІРО свої міжнародні зобовязання та бодай один мільйон долярів, щоб могти заспокоїти тільки найпекучіші потреби українських скитальників в Европі. В тій цілі Комітет почав тримісячну збіркову кампанію, відкриваючи її Українським Днем у Филаделфії. Акція вже ведеться два тижні. Комітет видав з 1-шим листопада окремий додаток своїх „Вістей" та розіслав їх разом з нашими часописами, окремо розіслав відповідні заклики, відозви, летючки і зробив все можливе, щоб пригадати нашому громадянству його почесний обовязок допомогти своїм справді гнаним і голодним братам в европейській долині сліз і горя. Протягом цих двох тижнів збіркової кампанії ми вже мали кілька дуже характерних повідомлень З У А Д Комітету. Одні повідомлення на тему збіркової кампанії, а другі про допомогову акцію Комітету. Зіставлення цих повідомлень говорить само за себе.

В цьому часі повідомлено про збірку „біля 8,000 долярів" у Филаделфії і в останньому про надіслання 1,500 долярів з Листопадового Свята в Дітройті. Якщоб долучити до цього ще „дрібні" збірки, то — скажімо — було б біля 15,000 долярів. В тому самому часі ЗУАДКомітет повідомив про закупно у військових магазинах в Европі 3,000 харчових пакунків на негайну допомогу найбільш потребуючим та про замовлення дальших 7,000 пакунків, разом на суму 100,000 долярів. Представник ЗУАДКомітету в Европі, адв. Роман Смук, заключив черговий оперативний договір з ІРО на підставі якого відкривається два офіси Комітету та плянується відкриття дальших, як теж магазинів. Адв. Р. Смук відвідав інтернованих вояків УПА і ствердив, що тільки негайна і якнайповніша допомога може ще врятувати життя багатьох з цих героїв. Цю допомогу муситься дати насамперед. Щоб подолїти допомоговим завданням на місцях, Екзекутива Комітету рішила вислати в допомогу адв. Смукові ще двох співробітників, що є напевно не менше, якщо не більше важливе, ніж сама конкретна матеріяльна допомогова акція.

Це зіставлення збіркової акції з допомоговою тільки за останні два тижні виставляє нашому громадянству дуже сумне свідоцтво. З одного боку мається малу у відношені до потреб, але велику у відношенні до спроможностей З. У. А. Д. Комітету допомогову акцію, та ще більші допомогові завдання, а з другого боку — „застогнала гора і вродила миш", як писала недавно одна українська газета: понад пів мільйона американських українців, та ще й „свідомих", протягом двох тижнів інтензивної збіркової кампанії зложили „аж" 15,000 долярів.

Пригляньмося ще іншій справі. Ціла Америка, весь американський нарід стоять сьогодні під знаком Пляну Маршала, точніше — допомоги знедоленому людству інших континентів. У відношенні до них Америка, як така, не має жодних конкретних зобовязань. А проте, вона допомагає, та ще й як! В цілій Америці заведено безмясні дні, ощаджується хліб і товщі, під кутом допомогових потреб регулюється продукцію сільського господарства та індустрії, признається додаткові кредити, жертвується, дарується, Конгрес збирається на спеціяльну сесію, щоб приспішити справу допомоги згідно з Пляном Маршала, коротко: ціла Америка, весь американський нарід, стоїть під знаком допомоги „чужим" і допомагає, допомагає, допомагає... З огляду на нужду в світі та на потребу американської допомоги, в Білому Домі у Вашингтоні на цей рік обмежено до мінімум всі видатки на товариські прийняття і цілком не влаштовується балів. Америка не хоче танцювати, як інші гинуть з нужди.

Це Америка! Ми справді маємо всі причини пишатися, що ми є американцями, громадянами цеї вільної і благородної країни. А як мається справа з нами, як українцями з роду? Наші брати і сестри в Україні найбідніші з найбідніших і найнещасливіші з нещасливих, ведуть героїчну боротьбу проти безпощадного ворога, що теж відмовився д о п у с т и т и будьяку допомогу зі зовні. Єдині з цих наших рідних, кому ми можемо ще допомогти, це кількасот тисяч українських скитальників в Европі. Але як ми їм допомагаємо? Справді, „застогнала гора і вродила миш". Робимо галасу, шуму, гуку і у висліді — аж сором признаватися.

Звичайно, серед американських українців не бракує шляхетних душ і щирих сердець, що доказали в останньому хочби українські бизнесмени у Филаделфії, зложивши протягом короткого часу приблизно 4,000 долярів на допомогові цілі ЗУАДКомітету. Є теж чимало щирих жертводавців по інших місцевостях, але де загал? Де бизнесмени інших міст,, хочби — для прикладу — Ню Йорку? На допомогові цілі жертвує робітник, жертвують часто ці, що самим „не переливається", але цих, що могли б і без більшого знаку в своєму банковому конті жертвувати й більшу суму, ще найменше подибується в списках жертводавців; натомість частіше від них чується нарікання, невдоволення і т. п.

У нашій пресі, здається, вже виписано все тільки можливе про потребу допомоги нашим братам в Европі. Чого то вже тільки на цю тему не написано, чи не сказано, від опису жахливих трагедій серед наших рідних в Европі, терпіння яких справді переходять всі можливості людської уяви починаючи, а на „сухих" статистичних даних кінчаючи. А вислід який? Бачите і знаете самі. Порівнюючи нас, американських українців, під цим оглядом з іншими, з усім американським народом, та ще й беручи до уваги обставини, які є прямо наказом для нас і тільки справді доброю волею для інших, робиться людині дуже моторошно на душі за нас усіх, за себе самого.

Збіркова кампанія ЗУАДКомітету продовжується. Осінні імпрези, Листопадові Свята, опісля Коляда і т. д. дають добру нагоду на посилення цеї кампанії. Щедрими особистими жертвами направмо це, що занедбали досі. Аби чужі не показували на нас пальцями, аби діти наші колись не потребували за нас соромитись, аби ми самі могли мати до себе пошану, яка випливає зі свідомости виконаного обовязку. А допомога нашим рідним в Европі є нашим подвійним обовязком, як американців і як українців.

Дещо свобідно про „Свободу" та її читачів

(Декілька думок нового імігранта).

Рідна газета — великий приятель.

Чим є своя газета для людини, той тільки зуміє добре оцінити, хто довгі роки мусів бути без неї, чи то десь на засланні, чи через воєнну хуртовину десь далеко у світі, відбитий від свого рідного. О, коли б ви знали, як жагуче хватається тоді кожний шматок газети, найдений десь припадком.

*

Ми мусимо мати в Америці добре поставлену пресу на українській і англійській мовах!

Преса — це дуже успішна зброя у руках того, хто її має. Вона формує думки і світогляд читача, направляє ці думки в одне русло, виковуючи в той спосіб національну самосвідомість, почуття спільноти і єдність в основних питаннях національного життя. Знов наша преса в іншій мові — дає конечні про нас інформації чужинцям, що не знають нашої мови, виробляючи у них добру про нас думку, себто робить нам приятелів.

*

Такі українські газети як „Свобода" зі своїм „Юкрейніен Віклі" сповняють велике завдання. Коли я в Европі читав „Свободу", я був із неї вповні задоволений. О, коби ви, дорогі читачі „Свободи", знали, як люди там розхапують цю газету! Яка йде боротьба, щоб дістати її хоч на годинку до себе, до хати, щоб її прочитати від дошки до дошки, хоч на еміграції в Німеччині є багато наших газет і може й краще поставлених, як от „Українська Трибуна", „Українські Вісті", „Неділя" та інші.

*

Тому скажу щиро й отверто, що як я прибув до Америки, то мене дуже вразило, коли я почув тут нарікання на „Свободу", мовляв вона нецікава; подає перестарілі вістки...

Коли хто шукає в газеті дешевої сензації, історій про те, як любчик зрадив любку, а відтак порізавши її на кусочки заховав у лісі, чи про те, як кількалітний хлопець зарізав свойого товариша, то, очевидно, солідна газета, яка не обрахована на діяння на людські інстинкти, не буде такого вдоволяти. Та коли хто шукає в газеті не проявів найпоганіших людських пристрастей, але поважних статтей на теми культурні, побутові, громадські, політичні і др., для кого мають вартість річеві коментарі чи критичні статті, той їх найде у „Свободі".

Отже про людей, що замість читати свою рідну газету, складають її у рольках, так як вона приходить до них, десь у ґараджі або в бейзменті, сказав би я, що скорше вони не доросли до так[illegible]ети, як „Свобода" і радше вони самі нецікаві, ніж навпаки.

*

Друга справа: Ми цеї думки, що „Свобода" вдоволяє навіть вибагливішого читача, але тим ще не кажемо, що ми не хотіли б, щоб вона стала ще вартіснішою, ще інтереснішою і більшою.

Життя в Америці пішло семимилевими кроками вперед. Розрослися дуже наші установи, розширив дуже свій круг діяння У. Н. Союз, а „Свобода", як була невеличкою газеткою, такою і осталася. За пятдесять років нашого існування в Америці ми здобули уже багато нової української інтелігенції, а в газеті пишуть переважно люди старшої генерації.

*

Тямлю, коли я був студентом у Львові, я щоденно купував дві українські газети — „Діло" і „Новий Час". Газети ці — а також й інші — я міг читати у студентській домівці і в багатьох других місцях. Та я вважав, що я повинен мати рідну газету в дома, та що я повинен за неї заплатити. Видаток на ці газети був досить великий, як на умови в Польщі, бо 35 грошів, отже квота, за яку можна було зїсти вечерю. Однаєе я вдоволявся біднішою вечерою — денно я міг видати не більш 2 зол. — а купував газету. Так робило багато українців у Галичині! Тому ми, хоч які там бідні були, мали свої поважні, добрі газети, а „Діло" визнавали навіть поляки попри консервативного польського „Часу" найкращою газетою у цілій країні.

В Америці люди не бідні, для них заплатити доляра на місяць за газету — дрібниця. А члени У. Н. Союзу, тобто той найсвідоміший актив тут, платить за „Свободу" як щоденник 30 ц. місячно, тобто одного цента на день.

Воно гарно, щоб членська газета продавалась для членів — постійних передплатників — дешевше, як для сторонніх. Але, коли газета має добре стояти на ногах, вона мусить мати добру матеріяльну базу і то від тих саме членів, постійних передплатників.

Колись, коли ухвалювалась передплата для членів по 30 ц. місячно і коли й інші газети платились дешевше, воно може і вистачало. Сьогодні, це смішно мала ціна. За неї ніяк не можна видавати такої газети, як „Свобода".

Любі читачі! За ці гроші, які ви платите, „Свобода" виходить дуже добре. В найбіднішій галицькій газеті працювало 15 20 чоловік! А тут тягне ту роботу три платні сили в редакції „Свободі" і одна в „Юкрейніен Віклі". Як я почув про те, то за голову злапався! Редагувати часопис так, як редагована „Свобода" у тих умовах — це осяг знаменитий!

*

Бачу, що в нас є люди доброї волі, які розуміють, що вони дістають газету майже даром, що газету треба підтримати, що її т р е б а двигнути. Бо ж вона нам потрібна сьогодні, як хліб насушний. Що так є, свідчать довгі списки патріотів, які складають жертви на пресовий фонд. Гарний то почин, він уможливлює адміністрації висилку дарових примірників „Свободи" до Европи, хоч там цілком певно добре платили б за неї, коли б люди мали гроші, а не безвартісні марки.

Та де як де, але в Америці люди повинні розуміти, що існування такої справи, як газета — не можна спірати на жертвах, які нині є, а завтра нема. Газета мусить мати свої постійні приходи і свій бюджет. Коли газета мусить базувати своє існування на жертвах, то це жалюгідний стан, не гідний культурної нації.

*

Знаю, з цього, що я досі довідався від членів У. Н. Союзу, що перевести на конвенції ухвалу про підвишку передплати для членів, це дещо скомплікована справа. Тому не вважаю себе компетентним забирати у цій справі голос. Зате я хотів би промовити до нас усіх, що читаємо „Свободу" і цінимо її за її велику роботу для нашого добра, щоб ми як українські патріоти, яким лежить на серці справа нашої культури, не зважаючи на обовязок платити за газету тільки 30 ц. місячно, таки платили за неї нормальну передплату, себто 70 ц. місячно, або 2 доляри на три місяці, так як це передбачено для нечленів.

Щойно тоді, коли ми всі станемо платити цю мінімальну передплату, газета могтиме нормально працювати. Тоді певно дістанемо таку „Свободу", яка буде нас під кожним оглядом вдоволяти і у другому півстолітті свойого існування буде нас ще успішніше вести по шляху свободи!

М. Б.

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ

ВАЛЬДШНЕПИ

(Роман)

15)

— Тобі й справді лікуватись треба, — сказав товариш Вовчик.

— І ти про ліки? Чудаки ви страшенні! Їйбогу, чудаки! Карамазов подивився на свого приятеля і несподівано зареготав. — Ой, які ж ви чудаки! Невже ти не помітив, що я ввесь час дурня валяю? Очевидно, з мене не поганий артист вийшов би.

— Ну тебе к чорту! — спалахнув лінгвіст і хутко вийшов із кімнати.

Цілий день, а потім цілу ніч Дмитрію не давав спокою образ дівчини в рожевому платті і з голубою парасолькою, дівчини, що так скоро назвала його „милим", що так цікаво говорила про старо-французьке життя („ти знаєш поета Вілона?"), що відчула в наших нічних базарних завулках безсмертного Фльобера, що, нарешті в час його душевної кризи явилась до нього такою цікавою співбесідницею.

Заснув він, коли вже зовсім розвиднилося. Сон його був неспокійний, і прокинувся він за якісь дві години. Сонце вже високо стояло в чистому небі й важким огнем палило йому голову. Перший погляд на Ганну. Вона сиділа на канапі й держала в руках якогось листа. Дмитрій зробив гримасу невдоволення: це була записка від тьоті Клави. Ганна зиркнула на чоловіка і спитала його спокійним голосом:

— Відкіля цей лист, Дімі?

— Прочитай уважніш, і ти, мабуть, сама догадаєшся, — сказав він, повертаючись до стіни.

— Це від тих же дам?

— Мені здається, що тобі нема ніякого діла до моїх листів, — грубо кинув Карамазов. — Хто тебе просив лазити в мій папірник?

Ганна здивовано подивилась на чоловіка.

— Я зовсім випадково натрапила на цю записку, — сказала вона. — Мені потрібні були гроші на цукор... і, значить, нічого хвилюватись. Хіба ти раніш не дозволяв мені розпоряджатись своїм майном без спеціяльних на це інструкцій. Чи може ти тепер щось маєш ховати від мене? Так тоді треба сказати — і тільки.

Дмитрій зиркнув на дружину. Вона так щиро говорила, у неї були такі сумні очі, що в нім раптом прокинулось почуття огиди до себе.

— Ти мені пробач, Ганнусю, — сказав він. — Я й справді різко висловився... Але виною цьому настрій: я сьогодні спав дуже погано.

Карамазов обняв Ганну і став ласкати її. Він нарешті підтвердив її припущення. Записка, звичайно, від „тих же дам". Але що ж тут такого? Тьотя Клава (він майже несвідомо заговорив саме про цю даму, не згадуючи Аглаї) така собі міщаночка, і він це прекрасно розуміє. Чи може вона думає, що він все таки закохається в неї? Тоді це зовсім несерйозно.

Ганні хутко забилось серце, і вона зупинила свій погляд на чоловікові.

— І ти це правду говориш? — спитала вона.

— Що з тобою, Ганнусько? — сказав Карамазов. — Яку це правду ти маєш на увазі?

— А от таку, — зідхнула Ганна. — Мені, Дімі, і в голову не приходило в чомусь серйозному запідозрювати тебе, але зараз я дивуюсь твоїй красномовності.

— Ну, от уже й красномовність не подобається.

Карамазов держав у зубах ніжно-смугляве вухо своєї дружини й розгублено дивився на стелю. Він зрозумів, що спросонку видав сам себе, й що цього виправити вже не можна. І тому, коли Ганна вперто повторила своє запитання: „ти це правду говориш", у нім спалахнула злість.

— Ні, — різко сказав він. — Я брешу!

Ганна добре знала чоловіка і чекала такої відповіді. Але вона знала й те, що після таких вибухів він обезволюється.

— Ах, Дімі! Боже мій, Дімі! Що ти робиш із собою? Справа ж зовсім не в цих дачницях. Невже ти гадаєш, що я вже не вмію поважати себе?

Дмитрій слухав дружину й нічого не чув. В цей момент він і не міг чути, бо мислі й почуття раптом покинули його, і він лежав мертвим шматком м'яса. Так із ним завжди бувало після сварки з Ганною.

— Ах, Дімі! Ти зовсім даремно так про мене думаєш. От познайом мене з цими дачницями, і я тобі доведу це... Ти обіцяєш познайомити?... Ну?

— Я зроблю все... що хочеш, — сказав Дмитрій. — Тільки будь ласка, вийди відціля.

(Дальше буде).

Рид Луїс.

Приятель американців чужинецького роду

Про Загальну Раду для Американської Єдности.

Ваш часопис є одним з яких 1,000 видань, що виходять в Злучених Державах в чужих мовах, який містить статті Загальної Ради для Американської Єдности („Камон Кавнсил фор Америкен Юнити"). Читачі певно не раз звертали увагу на підпис під тими статтями — **„Загальна Рада"**, або **„ФЛІС"**. Історія цеї організації сягає початку 1918 року, коли Злучені Держави робили всі старання аби виграти Першу Світову Війну. На той час до цеї країни прибуло найбільше в її історії число імігрантів з інших країн. За десять років до тої війни країна впустила до себе поверх десять мільйонів імігрантів — чоловіків і жінок зі всіх кінців світу. Урядові чинники розуміли потребу безпосереднього звязку з новоприбувшими, що складали важну частину цілого населення. Тому власне звернули увагу на американську пресу в чужих мовах. Створено агенцію, яка мала б вияснювати ролю Америки у війні, мала б давати новим імігрантам потрібні їм практичні інформації про придбану батьківщину, а з другого боку — знайомити старих американців з новими імігрантами, з їх потребами, справами, з тим, що вони можуть вкласти зі свого боку в американське життя. Ця агенція стала знаною під назвою „Інформаційне Бюро в Чужих Мовах", або по першим літерам назви в англійській мові — „ФЛІС". По війні ця організація перестала була бути урядовою агенцією. Рік чи два вона була частиною Американського Червоного Хреста, а з травня 1921 року стала самостійною організацією. В 1940 році змінено назву на „Камон Кавнсил фор Америкен Юнити".

Для соток тисяч новоприбувших за минулих чверть-століття Рада була приятелем, дорадником у потребі. Люди зі всіх стейтів звертались — чи особисто, чи листами — до цеї організації за порадами в різних справах. Чи то як дістати громадянство, як виписати когось з рідних до Злучених Держав, чи в справі депортації, або легалізовання побуту. Наприклад, треба помогти морякові, що покинув колись свій пароплав і якого мали депортувати в той час, як він був єдиним опікуном для своєї жінки-американки та дітей. Рада клопоче про затримання депортації, доводить іміграційним урядникам, що вони повинні вжити всі можливости, щоби не допустити до розбиття порядної родини.

Рік тому до Зл. Держав допустили дві дівчинки разом з їх матерю як американських громадян. Коли їх батько прийшов до Загальної Ради в справі одержання американського громадянства для себе, виявилося, що сталася помилка, що його діти все ще є чужинцями. Рада звернулася до департаменту державних справ та до іміграційного уряду, щоби ту помилку справити і тепер дівчатка дістануть громадянство разом з батьком.

Здається безнадійною справою відшукати вуйка і тету в Америці, знаючи тільки їх імя і нічого більше. Проте Загальній Раді це вдалося зробити для одного хлопця, який є в Німеччині в таборі для скитальців. Перед минулим Різдвом він дістав пару шкарпеток, в яких знайшов адресу одної жінки в Каліфорнії. Він написав їй листа й просив помогти йому відшукати його тету й вуйка — його єдина родина. Американка передала того листа до Червоного Хреста, далі він попав до департаменту державних справ і зрештою до Загальної Ради. Рада подала коротке оголошення до відповідної преси, на яке звернули увагу тета й вуйко хлопця, які живуть в Пенсилвенії. Тепер вони вже списалися з ним і хлопець має надію, що колись приїде до них.

Праця для Преси і Радіо.

З такої допомоги окремим особам може скористати тільки мала частина з одинадцяти мільйонів американців роджених заграницею, або з двадцяти-двох мільйонів, які на цензусі 1940 року вказали як рідну мову не англійську, а якусь іншу. Щоби обслужити поможливости якнайбільшу частину цеї великої громади, Загальна Рада тісно співпрацює з чужемовною пресою й радіо. Щотижня вона висилає до преси статті про Злучені Держави та про справи, що цікавлять кожного американця — — статті на приготовлення яких більшість часописів не має часу. Ці статті висилаються в 19 мовах. В них пояснюється нові закони; обговорюються біжучі події; описуються американські установи, уряд, історія, подаються практичні інформації. Серед недавних статей були наприклад такі: „Закон про контролю чиншів", „Боротьба з нещасними випадками в індустрії", „Вигоди Соціяльного Забезпечення", „Закон про справедливе прийняття на працю", „Іміграційні та натуралізаційні питання й відповіди", „Розшукування Цивільних Осіб", „Контроля атомової енергії", „Загальний військовий вишкіл", „Американська публична опінія та загранична політика", „Допомогова акція в Европі в 1947 році", „Лист Томаса Джеферсона" та багато інших.

„Ваші статті дають новоприбувшим, які знайшли пристановище в цій гостинній країні, саме такі інформації, без яких вони почували б себе не раз безпомічними", пише один з читачів. Загальна Рада бажала би почути від читачів про те, чи вважають вони її статті цікавими та корисними, як рівнож просить подати, які саме теми їх цікавлять, щоби Рада обговорювала їх у своїх статтях. Листи треба адресувати так:

Common Council for American Unity,
20 West 40th Street,
New York 18, N. Y.

„Дуже часто" — пише одна жінка — „я купувала по 5 примірників нашого часопису, де була цікава стаття Загальної Ради та висилала їх заграницю приятелям, а вони передавали їх з рук в руки, з міста до міста". Статті Загальної Ради помагають часописам та їх читачам подавати своїм рідним і приятелям за-морем правдиві інформації про американський спосіб життя та американські ідеї.

Щоби звернути більшу увагу на значення чужемовної преси в загальній американській, Рада недавно підготовила виставу преси в чужих мовах. Вистава охопила більшу частину з 1,010 часописів, періодичних видань, що виходять в Злучених Державах в 39 мовах. Спочатку ця вистава відбулася для Обєднаних Держав у Лейк Суксес, а потім в Ню Йорку, в головній публичній бібліотеці. Ця вистава викликала велике зацікавлення. Плянується показати її в інших містах.

Загальна Рада обслуговує не тільки пресу, але також 150 радіостацій в Злучених Державах, які мають програми в чужих мовах. Щотижня Рада висилає радіо-бюлетень — яких пятьсот примірників — директорам програм та анонсерам. Завдання бюлетеня — зробити програми в чужих мовах більш цікавими та корисними для слухачів.

Рада обслуговує також місцеві агенції, які дають поради новоприбувшим, подаючи тим агенціям інформації в справах іміграції та натуралізації. Поверх чверть мільйона новоприбувших користувалися цінним підручником. „Як стати громадянином Злучених Держав", виданим Загальною Радою.

Ознайомлення американців з новоприбувшими — боротьба за справедливість.

Загальна Рада не обмежує свою працю тільки для новоприбувших. Вона старається інформувати, знайомити всіх американців з тою важною ролею, яку мають новійші американці в загальнім житті країни. Вона є рішучо проти всіх упереджень зогляду на расу, національне походження, віру. Слідкує за працею конгресу; буває на спеціяльних переслуханнях; подає зацікавленим організаціям і особам — на основі регулярних звітів свого представника у Вашингтоні — інформації про біжучі законопроекти, що торкаються національних та расових груп. Підтримує проект закону про допущення до Злучених Держав 400,000 „Ді-Пі" з Европи. Вона помогла зорганізувати — і бере активну участь — Громадський Комітет в справах „Ді-Пі". Пропагує встановлення сталого комітету, що має слідкувати за справедливим прийняттям на працю. Рішучо стоїть за це, щоб надати генеральному прокуратору право спиняти депортацію з окремих особливих випадках та аби скінчити расові упередження в натуралізаційних законах. Свідчення Загальної Ради помогли побороти пропозицію в останнім конгресі, щоб зменшити вдвічі іміграційну квоту.

Загальна Рада видає журнал — „Камон Ґраунд" провідний журнал в Злучених Державах, що торкається справ співпраці різно-культурних та расових груп. В статтях та оповіданнях нераз говориться про той вклад, що зробили різні національні групи для життя цілого народу. Журнал дістають бібліотеки, школи, вчителі, студенти громадські діячі, використовуючи поданий матеріял для ліпшого між-групового порозуміння. Передплатники є зі всіх 48 стейтів.

Фактично, праця Загальної Ради відбувається в ділянці, яка має особливе значення для американського життя. За минулих сто років Злучені Держави допустили до своїх берегів 38,000,000 імігрантів. Вони прибули сюди не тільки задля свободи та ліпших умов життя — вони самі стали учасниками великого експерименту: Чи можуть люди різного національного роду, різних рас та вірувань жити і працювати разом? Історія Америки показала, що це можливе. Це є наука, яку сучасний світ конче мусить пізнати, а в тім американці чужого роду можуть особливо помогти. На всіх нас — давно і ново-прибувших — лежить великий обовязок продовжувати і надалі американський експеримент, виявити нашу віру у вартість і рівність людини, в американську ідею свободи і демократії.

Посилювати цю віру, помагати новоприбувшим, скріплювати американську єдність — це є завдання Загальної Ради для Американської Єдности. Праця Ради підтримується членськими внесками та пожертвами — від одного долара — зі всіх 48 стейтів.

Рада запрошує всіх зацікавлених вступити до неї членами і поділяти її працю.

Загальна Рада.

УВАГА! ЙОНКЕРС, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА ПРИ ЦЕРКВІ СВ. МИХАЇЛА І ПРИ УЧАСТИ МІСЦЕВОГО ХОРУ БОЯН
під проводом проф. Мих. Фатюка
—: уряджує :—

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, 16. ЛИСТОПАДА (NOVEMBER 16, 1947)
В ГАЛІ ЦЕРКОВНІЙ ПРИ ЧЕСНАТ УЛ.
(CHESTNUT ST & CORN. RIVERVIEW PLACE)
в годині 4-тій пополудні.
Вступ вільний.

Вступне слово виголосить **о. М. Кінаш. Святочну промову** виголосить щойно приїхавший скиталець **д-р Григорій Чвартацький.**

Віримо, що всі як один і одна звеличаємо цей пропамятний День Волі-Свободи Української Соборної Незалежної Держави. **Комітет.**

Увага! НЮ ЙОРК і ОКОЛИЦЯ! Увага!

Український Конгресовий Комітет Америки
— повідомляє, що —
зприводу Української Пан-Американської Конференції, яка почнеться у вівторок, дня 18-го листопада в Ню Йорку та з участю представників зорганізованого українського громадянства Аргентини, Уругваю, Парагваю, Бразилії, Канади і Злучених Держав,
— відбудеться —

в суботу, дня 22-го листопада 1947 р.
в годині 7:30 ввечорі
в залі КУПЕР ЮНІОН в НЮ ЙОРКУ при 4-ій Евені і 8-ій Вулиці
NOV. 22, 1947 at 7:30 P. M. in COOPER UNION
at 4th Avenue and 8th Street, New York, N. Y.

МАНІФЕСТАЦІЯ

В ОБОРОНІ ПРАВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ТА В ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ВИЗВОЛЬНИМ ЗМАГАННЯМ

Під час Маніфестації виступлять з промовами поодинокі учасники Української Пан-Американської Конференції та інші бесідники.

Американські українці! Країна наших батьків — Україна, що зазнавала найбільших знищень у другій світовій війні та принесла найбільші жертви в боротьбі проти націстів, сьогодні знову затоплена в огні і крові боротьби проти найлютішого ворога людства, проти кривавого російського большевизму. Наші брати в сплюндрованій війною і окупантами Україні складають найбільшу жертву, бо жертву крови і життя, в обороні найосновніших прав людини і народів. Легендарна Українська Повстанська Армія своєю боротьбою, своїм героїзмом і своїми жертвами вкрила невмірущою славою українське ім'я, що є нашим ім'ям. Ми, у вільній Америці, мусимо допомогти нашим братам в цій боротьбі за ті самі ідеали свободи і демократії, за які гинули на всіх побоєвищах світу теж наші брати і сини в рядах славної Американської Армії. Ми мусимо домагатись цеї допомоги теж від цілого культурного світу. Це є нашим подвійним обов'язком, як американських Громадян і як українців з роду.

Американські українці й українки! Без вільної і демократичної Самостійної Соборної Української Держави не може бути миру в світі. Підтримаймо мирові зусилля свободолюбних країн під проводом Америки і нашого уряду, допомагаючи нашим рідним братам в Европі в їх Визвольних Змаганнях!

Хай нікого не забракне на Маніфестації в цій справі! Приходьте всі!

Український Конгресовий Комітет Америки.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 13.

Відділ:	Жертва:
Ілія Яремій	$ 5.00
Михайло Борис	2.00
Mary Mosnick	2.00
20 Данило Рубаха	2.00
24 Ів. Щур	2.00
24 А. Круль	2.00
24 А. Кушнір	2.00
24 І. Савчин	2.00
33 Анеля Харидчак	2.00
59 Микола Лотоцький	2.00
76 Лисак Микита	2.00
81 Андрій Блауцяк	2.00
83 В. Струтинський	2.00
85 Онуфрій Шараварко	2.00
108 Андрій Коваль	2.00
126 Григорій Дидів	3.00
135 Антін Клим	1.00
137 Василь Савчук	2.00
152 Іван Настюк	5.00
168 Іван Лопушанський	2.00
173 Nicholas Chalus	2.00
175 Василь Шеремета	5.00
175 Олександер Бережницький	3.00
175 Іван Братусь	2.00
191 Михайло Драбик	2.00
192 М. Політило	2.00
192 Михайло Бундик	2.00
204 Григорій Ковердович	2.00
204 Михайло Федорак	2.00
204 Андрій Бабесюк	2.00
204 Роман Рибак	2.00
206 Кокольський Іван	2.00
206 Околіта Ілія	2.00

Відділ:	Жертва:
206 Липський Володимир	2.00
206 Ґловацький Йосиф	2.00
206 Строцький Іван	2.00
206 Пурич Іван	2.00
206 Сирота Андрій	1.00
210 Іван Франко	2.00

Відділ:	Жертва:
211 Теодор Соколовський	2.00
234 Теодор Кобрин	2.00
233 Микола Давискиба	5.00
238 Петро Мороз	3.00
266 Василь Міхалюк	2.00
271 Іван Черкіс	2.00
275 Григорій Шамбаль	2.00
286 Василь Німетс	2.00
296 Микола Демчина	2.00
316 Стефан і Катерина Ґерега	3.00
319 Яків Савчук	2.00
323 Микита Крикливий	2.00
331 Дмитро Гнатюк	2.00
339 Теодор Оліяр	2.00
432 Іван Щур	2.00
434 П. Бусель	2.00

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКЕ ЗАПОМОГОВЕ ТОВ. „ДНІСТЕР", відділ 361 У. Н. Союзу в Ню Йорку
—: влаштовує :—

ВЕЛИКИЙ ОСІННИЙ БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, 16. ЛИСТОПАДА (NOVEMBER 16, 1947)
В ШКІЛЬНІЙ АВДИТОРІЇ СВ. ЮРА
217 EAST 6th STREET, NEW YORK CITY.

Початок від години 5. ввечір до пізної ночі.
Тікет лише 65¢.

Просимо всіх членів та ціле Українське Громадянство на цей Баль, а уряд постарається смачної закуски та свіжих напитків — за що ручить

Уряд Тов. Дністер.

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли зміняете свою адресу, а Ви є ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви є передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки.

Адм. Свободи.

Байон, Н. Дж.!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА ПРИ ЦЕРКВІ СВ. СОФІЇ
39 WEST 22nd STREET, BAYONNE, N. J.
: —— :: ——: святкуватиме : —— :: ——:

ДЕНЬ СПАЛЕННЯ ЦЕРКОВНОГО МОРГЕЧУ

В НЕДІЛЮ, 30. ЛИСТОПАДА (NOVEMBER 30, 1947)

Свято розпічнеться торжественним БОГОСЛУЖІННЯМ, яке відслужить **Впреосвщ. о. ІВАН ТЕОДОРОВИЧ з асистою дооколичних священиків.**

По Богослужінню в церковній салі відбудеться святочний БЕНКЕТ, на якім буде виступ місцевого хору під дір. Й. Букати. Відтак серед промов відбудеться прийнята церемонія „СПАЛЕННЯ МОРГЕЧУ".

Цим дооколичних Шановних Громадян щиро запрошує —

ЦЕРКОВНИЙ УРЯД:

Микита Пахолок, предсідник **Мих. Коцінський,** скарбник **Іван Довгань,** писар

Має Росія атомову бомбу, чи не має?

З нагоди святкування в Москві 30-ліття совєтської революції, Вячеслав Молотов, совєтський міністер закордонних справ, заявив прилюдно, що „тайна атомової бомби вже давно перестала існувати".

Ця заява викликала всюди широкі коментарі. Що це має означати? Для кого і для чого це сказано?

Ворен Р. Остин, постійний американський делегат до Обєднаних Держав, заявив, що Совєтам по всякій правдоподібности ще далеко до цього, щоб випродукувати атомову бомбу, хоч знають тайну, як її виробляти. Знов військові кола у Вашингтоні не ставляться серіозно до совєтських експериментів з „малою атомовою бомбою", що мали відбутись на Сибірі, 15. червня б. р.

Справа ця одначе дуже важна, тому добре познайомитись з поглядами Гансона В. Болдвина, військового знавця, що пише про це в Ню Йорк Таймс.

Коли йде про питання, чи атомова бомба є тайною, то вона ніколи не була тайною для науковців. Ще перед війною всюди знали теоретичні засади, як розбити атом. Одначе щойно справжнє скинення бомби на Гірошіму й Нагасакі, в Японії, виказало, що виріб бомби можливий. Загально звісний звіт американського науковця Смита виказав поодинокі ступні розшуків, які довели до виробу бомби. Отже „тайна", про яку згадував Молотов, поправді не є тайною, лише, що слухачі, які чули промову Молотова, набрали переконання, що Росія довідавшися про цю тайну, вже зробила з неї вжиток і виробила свою бомбу.

Коли йде про правду, то всі признаки вказують, що Росія ще не має атомової бомби. Цілком певно цього твердити не можна тому, що Росія така велика, а її Залізна Заслона така сильна, що діяння совєтського уряду в цій справі є прикриті таємницею. Одначе, хоч яка Росія велика, то вона не змогла б затаїти існування в себе атомової бомби, коли б хотіла її випробувати. Випробування ледви чи може бути сповите тайною, бо дослід на Бікіні виказав, що внаслідок вибуху атомової бомби повстає таке сильне потрясення повітря в горішніх верствах, що воно дається відчути на далеку віддаль. Отже, коли б у Росії хтось здетонував бомбу на пробу, тоді сусідні держави мусіли б довідатися про її існування. Можливе хіба таке, що Росія не схоче бомби випробовувати, а тоді не знатиме, чи її можна вжити. Отже лише на випадок, як би Росія не хотіла випробувати наперед своєї омби, закордонний світ не буде знати, чи Росія має бомбу, чи ні.

На підставі досі звісних інформацій треба прийти до висновку, що Росія ще не має атомової бомби. Можливе, що вона працює над її виробом, одначе виріб ще не покінчений. Коли йде про факти, то вони такі: Теоретично Росія знає, як підготовити виріб бомби, бо це вже не є тайною. Одначе, коли йде про технічне виконання самого виробу, то це вже інше діло.

До технічного виконання треба мати відповідні засоби. Щоб лише побудувати відповідні будови для машин, на це треба інжинірських сил найвищого типу і то в таких кількостях, що годі повірити, що Росія їх має. Коли йде про зладження відповідних машин та приладів із усіми завертками, шрубками, пружинами, рурками, електричними винаходами і т. п., то це така завернигoлова, що лише велика країна з незвичайно розвиненим промислом і технічним приладдям може цій справі подолати. Щоб зрозуміти, в чому діло, треба сказати, що американський так званий „Мангеттен Проджект" для виробу бомби обіймав майже цілу Америку. Кожний з великих родів промислу мав якусь частину завдання до виконання, а крім цього підприємства заключали ще підконтракти з меншими підприємствами і щойно те все разом дало у висліді атомову бомбу. Того всього Росія не має й тому годі твердити, що Росія вже має вироблену атомову бомбу. Коли б у Росії були поодинокі малі лабораторії для розколення атому, то від того ще далеко до таких побудов, які напр. поставлено в Овк Ридж чи в Лос Аламос.

Крім того важною справою теж є матеріял для відокремлення атомової сили. Тут треба мати на увазі уран і торій, а дальше графіт, сталь на вироблення машинового приладдя, різні металічні сполуки і т. п. Навіть, коли б Росія мала доволі другорядних матеріялів, то першорядних матеріялів, значить урану чи торія їй недостає тільки, кільки потрібно на виріб більшої кількости бомб. З цього виходить, що Америка має майже монополь у посіданні матеріялів, потрібних до виробу атомової бомби.

Коли вже мова про готову бомбу, то й тут ще одна чи навіть кілька бомб не рішає. То лише зпочатку говорили, що знищення атомовою бомбою є безмежне. Після кількох дослідів показується, що атомова бомба не нищить країни в цілості, лише в обмеженім місці. Отже, як би Росія вже мала одну атомову бомбу, то їй ще багато бракує, щоб вона мала тільки бомб, щоб могла дорівнати Америці. Загально панує переконання, що Росія може мати бомбу в майбутности, починаючи від 1948 р., а пересічне переконання таке, що це станеться щойно між pp. 1950 і 1957. З цього виходило б, що щойно за 20 років мала б вона тільки бомб, які були б вистарчальні, а це значить сотки й тисячі. Коли так справа стоїть, то Америка вже має таку кількість атомових бомб, що Росія не всилі її дігнати. Вже перед двома роками говорили, що в нас є 10,000 готових бомб. Отже, коли б навіть прийшло до бомбової розправи, то Америка мусіла б випередити Росію.

Ще йде про скидання атомових бомб. Це дуже важливе питання, не меншої ваги ніж самий виріб бомби. До цього треба важких бомбовозів, які могли б перевезти бомби на далеку віддаль. Хоч ще всього з тієї ділянки не оприлюднено, то загально звісне, що Америка випередила всі держави як щодо якости, так і щодо кількости бомбовальників.

Отже, коли Росія не має ще бомби, а як має, то в малій кількості, а до того вона не має відповідних бомбовозів, то нема причини страхатися, щоб вона могла знищити Америку в теперішній стадії розвитку атомвої сили. Чи це вийде для Америки на користь чи на шкоду, покаже щойно будучність — оце висновок військового критика.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 16. листопада, в годині 12:30, в галі парохіяльній, 235 Карбон ул. Уряд просить членів прийти на час, бо урядники мають іти до праці. Довгуючих членів взиваємо вирівняти свої довги, бо каса не може дальше за них платити. — За уряд: В. Могильський, предс.; Д. Лушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. Пресв. Богородиці, від. 259, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться 16. листопада, в годині 2. пополудні під ч. 1903 Вест 51. ул. — За уряд: П. Пелех, фін. секр.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

12,183 Діковський Івана з с. Сновичі (Городок) від Собишкевич Анни.

12,184 Бегуняк Марії (з Копків) з с. Боневич (Добромиль) від сестри Возна Розалії.

12,185 До родини Яцкових вуйка з міст. Зінків (Камінця Подільського) від Попов П.

12,186 Кобаса Павла і Степана братів та знайомих з с. Кростенки від Кобаса Василя.

12,187 До кревних Березовичів Марії і Василя, Харчук Василя, Загоруйко Миколи всі з с. Сасова (Золочів) від Дмитрів Йосафата.

12,188 До вуйка Калинич Юрка і Ігната, як рівнож до односельчан з с. Ботельки Нижної відізвіться! від Середич Юрія.

12,189 Кавецький Миколи і Жуковська Антонини від Волосінецький Івана (по мамі Жуковський) з с. Садики (Теребовля).

12,190 До земляків с. Лучинці (Рогатин) від Яворський Володимира.

12,191 До вуйка перебуває в Ню Йорку від Трач Ярослава з с. Мартинова Старого (Рогатин).

12,192 Горбань Григорія і Петра як рівнож Мельник Василя, що виїхав до Америки зі скиталыцини поход. з с. Вязови (Жовква) від Гумен Василя і Марії з Баліїв.

12,193 Вовк Марії д. Степана і Ксені з с. Коропатник (Бережан) від Тарнава Софії д. Миколи.

12,194 Миренько Анастазії в Ню Йорку від Яблінський Теодора.

12,195 Парійчук Хведька і Василя дядьків з с. Лопатина (Радехів) від Колядюк Йосифа.

12,196 Грибовська Марії зам. Крупська тети зі Снятина від Свободян Івана.

По інформації писати до:
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.
В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ПОШУКУВАННЯ

Адв. з Ярослава пошукує **СТЕФАНА ПОЛЯНСЬКОГО,** зам. в Сан Францicко, і просить о вістку і поміч на адресу:
РОМАН ХОТИНЕЦЬКИЙ
Краків, вул. Собіского 16 б. II пов., Польща.

ПОШУКУЮ
ДМИТРА ЛИТВИНА
з Язениці Руської, повіт Камінка Струмілова, котрий перебував у Пітсбур, Па. За ним пошукує його брата Василя син, Микола Литвин. Хто знає його, або він самий, прошу ласкаво зголоситись під адресу:
M. BORYS
213 Ogden St., Fort William, Ont., Canada.

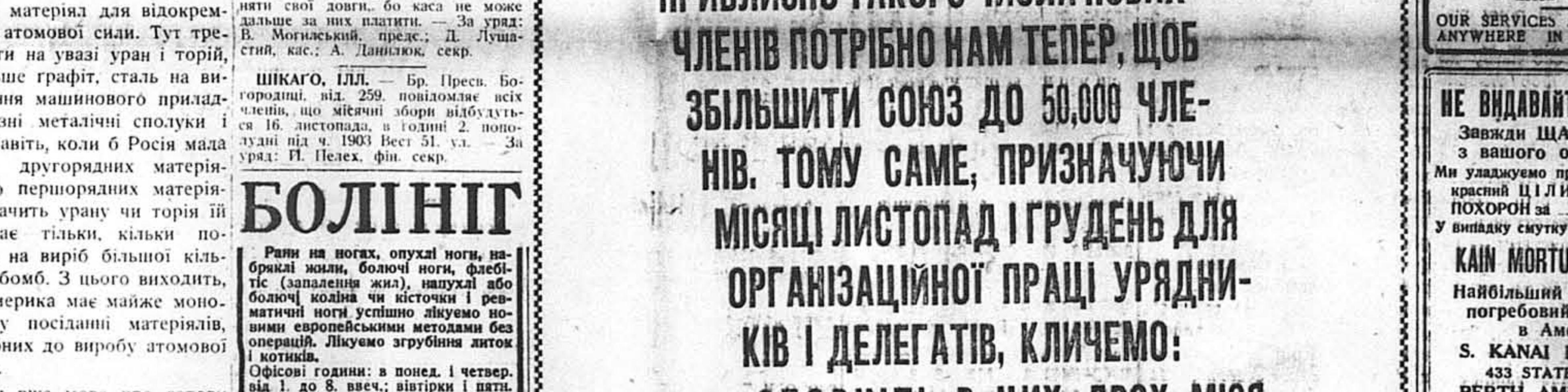
КУЗИК ЮЛІЯ, донька Петра й Анни Балацької з Васючина, повіт Рогатин пошукує вуйка
ВАСИЛЯ БАЛИЦЬКОГО
або його доньок
КАТЕРИНУ І НАТАЛІЮ.
Адреса:
KUZYK JULIA
(13a) Erlanger, IRO 1041,
D. P. Lager,
Bayern, Germany.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляю всіх, що при помочі деяких наших свідомих людей, мої твори вийдуть книжкою в наступному році. Всякі листи в справі моєї книжки, прошу писати до:
Mr. N. HORISHNEY
184 4th St., Jersey City 2, N. J.

КОЛИ ПІДРАХУВАТИ ВСІХ СОЮЗОВИХ УРЯДНИКІВ А ТЕЖ ДЕЛЕГАТІВ МИНУЛОЇ КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗУ, ТО ЇХ ЗАГАЛЬНЕ ЧИСЛО БУДЕ 3,000. ПРИБЛИЗНО ТАКОГО ЧИСЛА НОВИХ ЧЛЕНІВ ПОТРІБНО НАМ ТЕПЕР, ЩОБ ЗБІЛЬШИТИ СОЮЗ ДО 50,000 ЧЛЕНІВ. ТОМУ САМЕ, ПРИЗНАЧУЮЧИ МІСЯЦІ ЛИСТОПАД І ГРУДЕНЬ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПРАЦІ УРЯДНИКІВ І ДЕЛЕГАТІВ, КЛИЧЕМО: СПОВНІТЬ В ЦИХ ДВОХ МІСЯЦЯХ СВІЙ ОБОВЯЗОК СУПРОТИ У. Н. СОЮЗУ! ЦЕЙ ОБОВЯЗОК ДУЖЕ ЛЕГКИЙ ДО ВИКОНАННЯ; ТРЕБА ТІЛЬКИ, ЩОБ КОЖНИЙ УРЯДНИК І ДЕЛЕГАТ ПРИДБАВ ДО КІНЦЯ РОКУ ПО ОДНОМУ ЧЛЕНОВІ.

ТАРЗАН, ч. 1728. Джена тратить відвагу.

Дозрілий овоч вдарив в саме око львицю.

Напів осліплена з злості й квасного соку з овочу львиця кинулася на нього.

А Тарзан ждав з петлею, вимірену на звіра...

...саме тоді, коли барабани гомоніли швидше і дум-дум ставав щораз більше диким. Джена почала тратити надію.